

ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของการย้ายถิ่นระดับทักษะระหว่าง ประเทศมาเลเซียกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย: กรณีศึกษาแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะ ในประเทศมาเลเซีย

สุทธิพร บุญมาก (Suttiporn Bunmak)*
มูหัมหมัด สาแลบิง (Muhammad Salaebing)²

บทคัดย่อ

แรงงานระดับทักษะเป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์การย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย การศึกษาครั้งนี้ต้องการทำความเข้าใจต่อการย้ายถิ่นแรงงานชาวไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ทำงานในประเทศมาเลเซีย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 31 คน เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่า การย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียมีผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงต่อพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างไร ผลการศึกษา พบว่า การย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียมีผลลัพธ์และการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจจากประเทศมาเลเซียสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ใน 3 รูปแบบ คือ การส่งเงินกลับให้ครอบครัว การลงทุน และการบริจาคชะกาตในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น การย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย จึงไม่ได้เป็นการสูญเสียทุนมนุษย์ของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่การย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้าไป

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาการบริหารและพัฒนาชุมชน หน่วยวิจัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อพัฒนาสังคมในภาคใต้ของประเทศไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา, Corresponding author
e-mail: sutiporn@tsu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาภาษามลายู คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

ทำงานในประเทศมาเลเซียเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจต่อกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้ย้ายถิ่น จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในฐานะถิ่นต้นทาง และประเทศมาเลเซียในฐานะถิ่นปลายทาง

คำสำคัญ: ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ, แรงงานไทยเชื้อสายมลายู, การย้ายถิ่นระดับทักษะ, มาเลเซีย, จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

Skilled workers are considered a part of the migration phenomenon of Thai-Melayu workers migrating from Thailand's southernmost provinces to Malaysia. This study seeks to explore and understand the migration phenomenon of Thai-Melayu skilled workers from Thailand's southernmost provinces to Malaysia, using qualitative method of research by in-depth interviews of 31 key informants. It aims to examine the correlations in terms of economic aspect between the migration of Thai-Melayu skilled workers and Thailand's southernmost region. The result showed that the migration of Thai-Melayu skilled workers from Thailand's southernmost provinces to Malaysia was correlatively connected with the economic outcomes of the southernmost region in three forms i.e. financial support for family; business investments; and zakat funding for local community in the southernmost provinces. It thus can be said that the migration of Thai-Melayu skilled workers to Malaysia somehow did not deem as a loss of human resource for Thailand's southernmost region, rather it deemed as a contributed factor in connecting economic relations among three significant parties i.e. the immigrants, Thailand's southernmost provinces as the place of origin, and Malaysia as the place of destination.

Keywords: economic outcomes, Thai-Melayu workers, skilled migration, Malaysia, Thailand's southernmost provinces

1. บทนำ

ประชาคมอาเซียนมีกระแสการย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศภายในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ซึ่งในบางประเทศเป็นประเทศต้นทางที่มีกระแสการย้ายถิ่นออก (Emigration) และในบางประเทศเป็นถิ่นปลายทางที่มีกระแสการย้ายถิ่นเข้า (Immigration) ประเทศมาเลเซียมีลักษณะพิเศษที่มีทั้งการย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศทั้งประเภทการย้ายถิ่นออกและการย้ายถิ่นเข้า (สุทธิพร บุญมาก, 2555; Kanapathy, 2008) เนื่องจากประเทศมาเลเซียมีกระแสการย้ายถิ่นออกของประชากรแรงงานที่ไปทำงานในต่างประเทศ และมีการย้ายถิ่นเข้าของแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมาก นอกจากประเทศมาเลเซียมีกระแสการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในตลาดแรงงานทุติยภูมิหรือระดับล่าง² (Secondary Labour Market) ของประเทศแล้ว ประเทศมาเลเซียยังมีกระแสการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติระดับทักษะเข้ามาทำงานในตลาดแรงงานปฐมภูมิหรือระดับบน³ (Primary Labour Market) ของประเทศเช่นกัน ประเทศมาเลเซียภายหลังมีนโยบายเศรษฐกิจฉบับใหม่ (the New Economic Policy: NEP) ค.ศ. 1971 (พ.ศ. 2514) ทำให้ประเทศมาเลเซียประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นในตลาดแรงงานของประเทศมาเลเซีย (สุทธิพร บุญมาก, 2552; Kaur, 2010) รัฐบาลมาเลเซียจึงมีนโยบายการเปิดรับแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานในตลาดแรงงานของประเทศมาเลเซียเพื่อแก้ไขปัญหาความขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นในตลาดแรงงานของประเทศมาเลเซีย รวมถึงการเปิดรับแรงงานต่างชาติระดับทักษะให้เข้ามาทำงานในตลาดแรงงานปฐมภูมิของประเทศมาเลเซียที่ต้องอาศัยผู้มีความรู้ความสามารถในตำแหน่งงานอาชีพในระดับทักษะ ซึ่งรัฐบาลมาเลเซียมีนโยบายเปิดรับแรงงานต่างชาติระดับทักษะให้เข้าทำงานในตลาดแรงงานปฐมภูมิของประเทศ (สุทธิพร บุญมาก, 2552; 2562; Kaur, 2010) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานความรู้และเทคโนโลยี

² ตลาดแรงงานทุติยภูมิหรือตลาดแรงงานระดับล่าง (secondary labour market) เป็นตลาดแรงงานที่มีระบบการผลิตแบบไม่เป็นทางการ เน้นการใช้แรงงานเป็นหลัก จึงมีความต้องการว่าจ้างแรงงานระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะ มีระดับการศึกษาน้อย

³ ตลาดแรงงานปฐมภูมิหรือตลาดแรงงานระดับบน (primary labour market) เป็นตลาดแรงงานที่มีระบบการผลิตที่ทันสมัย มีความต้องการว่าจ้างแรงงานระดับทักษะที่มีความรู้ มีระดับการศึกษาดี และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งมีค่าจ้างค่อนข้างสูงในการทำงาน

ภายใต้การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซียภายใต้นโยบายเศรษฐกิจฉบับใหม่ ประเทศมาเลเซียจึงมีกระแสการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติระดับทักษะเข้ามาทำงานในประเทศ (สุทธิพร บุญมาก, 2562; Kaur, 2010) รวมถึงแรงงานไทยเชื้อสายมลายูจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยก็เป็นส่วนหนึ่งของกระแสการย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในตลาดแรงงานปฐมภูมิของประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย (สุทธิพร บุญมาก และ มูหำหมัด สาแลบิง, 2562)

ประชากรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีกระแสการย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศจากจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะที่เข้าไปทำงานในตลาดแรงงานหัตถิภูมิของประเทศมาเลเซีย (คำนวน นวลสนอง, นิสากร กล้านรงค์ และมูหำหมัด สาแลบิง, 2552) อย่างไรก็ตาม พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้มีเฉพาะแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะที่เข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียเท่านั้น แรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะก็เป็นส่วนหนึ่งของแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศมาเลเซียเช่นเดียวกัน ซึ่งการศึกษาที่ผ่านมาเน้นวิชาการให้ความสนใจเฉพาะกลุ่มแรงงานระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะที่เข้าไปทำงานในตลาดแรงงานของประเทศมาเลเซียเท่านั้น (คำนวน นวลสนอง, นิสากร กล้านรงค์ และมูหำหมัด สาแลบิง, 2552; พรพันธ์ เขมคุณาศัย และศุภรัตน์ พิณสุวรรณ, 2552; สุทธิพร บุญมาก, 2554; อารี จำปากลาย, 2558) อย่างไรก็ตาม กระแสการย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูในประเทศมาเลเซียยังมีกลุ่มแรงงานระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้าไปทำงานในตลาดแรงงานปฐมภูมิของประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้ ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของการย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะอาจมีความแตกต่างจากแรงงานระดับทักษะต่ำและกึ่งมีทักษะแต่การศึกษาที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาการย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะในประเทศมาเลเซียเพื่อเป็นการแสวงหาองค์ความรู้เกี่ยวกับแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะในประเทศมาเลเซียที่มีต่อพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ บทความวิจัยนี้จึงต้องการหาคำตอบว่า การย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้าไปทำงานในตลาดแรงงานปฐมภูมิของประเทศมาเลเซียมีผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงต่อพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยอย่างไร

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของการย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้าไปทำงานในตลาดแรงงานปฐมภูมิของประเทศมาเลเซียในฐานะถิ่นปลายทางที่มีต่อพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในฐานะถิ่นต้นทาง

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษารุ่นนี้เป็นการใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายประสบการณ์การย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ทำงานในตลาดแรงงานปฐมภูมิของประเทศมาเลเซีย วิธีวิจัยเชิงคุณภาพช่วยให้เข้าถึงความเป็นจริงของประสบการณ์การย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศที่มีความเป็นพลวัต เพื่อตอบคำถามวิจัยในครั้งนี้ที่ให้ความสำคัญต่ออธิบายแบบแผนของผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมาเลเซียในฐานะถิ่นปลายทางกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในฐานะถิ่นต้นทาง หน่วยวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะในระดับปัจเจกบุคคล

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย เนื่องจากการศึกษารุ่นนี้ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความเป็นตัวแทนของประชากรในการวิจัย แต่มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมของการย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะในประเทศมาเลเซียที่มีต่อจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น การศึกษารุ่นนี้ นักวิจัยจึงอาศัยการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ด้วยเทคนิคการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติเพื่อคัดสรรผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์และมุมมองที่หลากหลาย ได้แก่ 1) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ซึ่งเป็นแรงงานต่างชาติดระดับทักษะในประเทศมาเลเซีย 2) เป็นลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างจากการทำงานในประเทศมาเลเซียอย่างน้อย 1 ปี เพื่อสะท้อนผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่เป็นกระบวนการสังคมในรอบปี และ 3) มีภูมิลำเนาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายมลายูจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเจาะจงเส้นทางการย้ายถิ่นจากถิ่นต้นทางโดยเฉพาะ นอกจากนี้เทคนิควิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจงแล้ว นักวิจัยยังอาศัยเทคนิควิธีการ

เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบบอกต่อ (Snowballing Sampling) เพื่อติดต่อผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติที่กำหนดในประเทศมาเลเซียผ่านเครือข่ายทางสังคมของนักวิจัยและผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละราย โดยอาศัยการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติที่กำหนด

เครื่องมือในการวิจัย คือการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างแบบตัวต่อตัวระหว่างนักวิจัยและผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละราย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur) ประเทศมาเลเซีย ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความยืดหยุ่นในการพูดคุยเกี่ยวกับประสบการณ์การย้ายถิ่นของผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละรายอย่างเป็นธรรมชาติ นักวิจัยได้เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2557 โดยนักวิจัยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่หลากหลายและแตกต่างกันตามเพศและสถานภาพการสมรสจนกระทั่งข้อมูลมีความอิ่มตัวจำนวนรวม 31 คนในการทำวิจัยนั้น นักวิจัยปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยอย่างเคร่งครัดเพื่อเคารพต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก นักวิจัยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวและความลับของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสำคัญ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ นักวิจัยจึงอาศัยนามแฝงแทนชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูลหลัก

การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น นักวิจัยทำการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของข้อมูลสัมภาษณ์เบื้องต้นด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าระหว่างการเก็บข้อมูล โดยอาศัยทฤษฎีและแนวคิดการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ เพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล และความสามารถตรวจสอบซ้ำ โดยเทคนิคการย้อนกลับจากการสัมภาษณ์ในแต่ละผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยข้อคำถาม เพื่อตรวจสอบข้อมูลในการสัมภาษณ์เบื้องต้น ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น นักวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) โดยอาศัยวิธีวิเคราะห์แบบอุปมาน (Induction) คือกระบวนการนำข้อมูลปฐมภูมิมาจัดเป็นระเบียบเพื่อค้นหาแบบแผนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของข้อมูลโดยธรรมชาติ ซึ่งสามารถสร้างองค์ประกอบของแบบแผนและโครงสร้างผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของการย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะในประเทศมาเลเซียที่เชื่อมโยงต่อกันในจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. ผลการศึกษา

ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของการย้ายถิ่นแรงงานระดับทักษะมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาชุมชนในถิ่นต้นทาง เนื่องจากการเชื่อมโยงและผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นการส่งเงินกลับในถิ่นต้นทางของผู้ย้ายถิ่นทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค ทั้งนี้ การส่งเงินกลับของผู้ย้ายถิ่นในถิ่นปลายทางให้ครอบครัวที่อยู่ในถิ่นต้นทางนำไปสู่การใช้เงินในครอบครัวเพื่อการบริโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิต การลงทุนทางการศึกษา และชำระหนี้สิน คือ ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจในระดับจุลภาค ในขณะที่ ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจในระดับมหภาค คือ การบริโภคและการลงทุนในถิ่นต้นทาง อันเนื่องมาจากเงินส่งกลับของผู้ย้ายถิ่นให้ครอบครัวในถิ่นต้นทางมีผลต่อการพัฒนาชุมชน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนในถิ่นต้นทาง รวมถึงผลลัพธ์ของการใช้เงินส่งกลับที่ส่งต่อให้ครอบครัวที่ไม่ได้เคลื่อนย้ายถิ่นในถิ่นต้นทาง ซึ่งได้รับประโยชน์โดยอ้อมจากการย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศ การส่งเงินกลับของแรงงานระดับทักษะให้ครอบครัวในถิ่นต้นทางเป็นผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการย้ายถิ่นแรงงานไปทำงานในถิ่นปลายทางที่มีต่อถิ่นต้นทางในระดับมหภาค ดังนั้น การส่งเงินกลับจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในถิ่นต้นทางของแรงงานระดับทักษะตามกลุ่มทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก (Neo-Classical Economic Theory) ตัวแบบ Harris-Todaro (Harris-Todaro Model; Todaro, 1969) ที่ว่าการย้ายถิ่นระหว่างประเทศในประเทศกำลังพัฒนาเป็นผลลัพธ์ของการตัดสินใจกำไรขาดทุนของปัจเจกบุคคลเกี่ยวกับรายได้หรือค่าจ้างที่คาดว่าจะได้รับการย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศกับต้นทุนจากการย้ายถิ่น (พัชราวลัย วงศ์บุญสิน, 2552; ดุษฎี อายุวัฒน์, 2562) การตัดสินใจย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศจึงเป็นการตัดสินใจลงทุนอย่างหนึ่ง ซึ่งกลุ่มทฤษฎีนี้อธิบายว่าแรงงานย้ายถิ่นจากถิ่นต้นทางที่หารายได้หรือค่าจ้างที่ต่ำมีแนวโน้มย้ายถิ่นไปทำงานในถิ่นปลายทางที่สามารถหารายได้หรือค่าจ้างที่สูงกว่าถิ่นต้นทาง การตัดสินใจย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานของรายได้หรือค่าจ้างที่คาดว่าจะได้รับการทำงานในต่างประเทศ ประกอบกับเงื่อนไขการทำงาน และต้นทุนของการพำนักอาศัยอยู่ในต่างประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต้นทาง ดังนั้น เงื่อนไขหลักต้นจากถิ่นต้นทาง และเงื่อนไขดึงดูดจากถิ่นปลายทางโดยเฉพาะ ประเด็นความแตกต่างระดับรายได้หรือค่าจ้างระหว่างประเทศ

จึงมีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศ ตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์นีโอคลาสสิก ทั้งนี้ ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของการย้ายถิ่นในระดับจุลภาคของแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะที่ทำงานในประเทศมาเลเซีย คือ รายได้หรือค่าตอบแทนจากการย้ายถิ่น ซึ่งแรงงานย้ายถิ่นคาดหวังที่จะได้รับจากการทำงานในประเทศมาเลเซีย ในขณะที่การส่งเงินกลับให้ครอบครัวในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเชื่อมโยงผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้การส่งเงินกลับของแรงงานระดับทักษะแล้ว ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของการย้ายถิ่นยังมีในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือการลงทุน และการบริจาคเงินซะกาต⁴ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งไม่ได้เป็นการส่งกลับให้ครอบครัวในถิ่นต้นทาง แต่เป็นการนำเงินรายได้ของการทำงานในประเทศมาเลเซียมาใช้ในถิ่นต้นทางโดยตรง ดังนั้นการทำความเข้าใจผลลัพธ์และการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศไทยในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย การส่งเงินกลับ การเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือการลงทุน และการบริจาคเงินซะกาต ซึ่งเป็นผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมาเลเซียกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

4.1 รายได้จากย้ายถิ่นระดับทักษะในประเทศมาเลเซีย

ความแตกต่างของระดับรายได้ระหว่างประเทศต้นทางและปลายทางมีความสำคัญต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศ รายได้หรือค่าตอบแทนมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศมาเลเซียของแรงงานระดับทักษะ รายได้ที่ได้รับการทำงานในประเทศมาเลเซีย จึงเป็นผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ ที่แรงงานระดับทักษะคาดหวังผลตอบแทนจากการทำงานในประเทศมาเลเซียที่สูงกว่าการทำงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ความคาดหวังนี้ จึงเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการตัดสินใจเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศมาเลเซีย รายได้เป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานในฐานะแรงงานระดับทักษะในประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้ ระดับรายได้ของแรงงานคนไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะ

⁴ ซะกาต เป็นบทบัญญัติทางศาสนาอิสลามที่กำหนดให้มุสลิมที่มีทรัพย์สินถึงพิกัดอัตราที่ศาสนากำหนดไว้ในรอบปี จะต้องจ่ายทรัพย์สินนี้ออกไปจำนวนหนึ่งในอัตราที่ศาสนากำหนดไว้ซึ่งเป็นทานบังคับของศาสนาอิสลาม เพื่อให้แก่ผู้ไม่มีสิทธิรับซะกาตจำนวน 8 ประเภท ได้แก่ คนยากจน คนจนอนาถา คนที่ทำหน้าที่จัดการเกี่ยวกับซะกาต คนที่หัวใจโน้มมาสู่อิสลาม ทาสและเชลย คนมีหนี้สิน ในหนทางของอัลลอฮ์ และคนที่ติดขัดในระหว่างเดินทาง

จากการทำงานในประเทศมาเลเซียมีความแตกต่างจากระดับรายได้จากการทำงานในประเทศไทย จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักมีรายได้หรือค่าตอบแทนจากการทำงานในประเทศมาเลเซียค่อนข้างสูงแตกต่างกันไปตามตำแหน่งและบริษัท ดังตัวอย่างที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่กล่าวว่า

“... ก็ย้ายไปที่ฟูจิ ซีร็อกซ์ ก็เริ่มต้นอยู่ที่ 30,000 บาท ก็ให้ค่าภาษา 5,000 บาท ตอนนี้จะอยู่ที่ 35,000 บาท ครับ ตอนนี” [นายมุhammad, สัมภาษณ์]

“เงินเดือนตอนเข้าไปใหม่ ๆ ก็ 35,000 บาท ครับ อันนี้คือ เบ็ดเสร็จทั้งค่าคอมมิชชั่น ค่าบ้านด้วย ปกติเงินเดือนของคนมาเลย์อยู่ที่ 22,500 บาท ครับ ถ้าเป็นต่างชาติ เขาก็จะให้แล้วแต่ เหมือนที่ผมทำงาน” [นายลูกมาน, สัมภาษณ์]

“ตอนแรก ๆ เข้ามาก็ประมาณ 29,000 บาท ครับ แต่เขาจะมีค่าโทรศัพท์ 300 ริงกิต แล้วค่าภาษา 500 ริงกิต แล้วก็ค่ากะอีก 300 ริงกิต แล้วก็ค่าคอมมิชชั่นอีก ส่วนนี้แล้วแต่ประสิทธิภาพการทำงานของทีมเองครับ ประมาณว่าเป็นโบนัสที่จ่ายเป็นรายเดือน ประมาณ 500-800 ริงกิต ประมาณนั้น เฉลี่ยแล้ว รายเดือนปัจจุบัน ก็ได้เกือบ ๆ 50,000 บาท ครับ ทำงานที่นี่มาประมาณ สามปีครับ” [นายฮาฟิซียี, สัมภาษณ์]

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักมีรายได้หรือค่าตอบแทนจากการทำงานในประเทศมาเลเซียค่อนข้างสูงแตกต่างกันไปตามตำแหน่งและบริษัท ทั้งนี้พวกเขาไม่ได้มีรายได้หรือค่าจ้างจากการทำงานเท่านั้น พวกเขายังได้รับค่าตอบแทนอื่น ๆ ในการเป็นแรงงานต่างชาติระดับทักษะในประเทศมาเลเซียตามกฎหมายมาเลเซีย นอกเหนือจากรายได้หรือค่าตอบแทนประจำต่อเดือน ได้แก่ ค่าภาษาต่างประเทศ ค่าเช่าบ้าน ค่ารถ และค่าคอมมิชชั่น อย่างไรก็ตาม แรงงานต่างชาติที่จะเข้ามาทำงานในประเทศมาเลเซียในฐานะที่เป็นแรงงานต่างชาติระดับทักษะ ซึ่งเป็นกลุ่มแรงงานต่างชาติระดับทักษะต้องมีเงินเดือนไม่น้อยกว่า 3,000 ริงกิต ต่อเดือน ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการจ้างงานแรงงานต่างชาติระดับทักษะ จึงสามารถขอรับใบอนุญาตทำงานระดับทักษะ (สุทธิพร บุญมาก,

2562) ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคน จึงมีรายได้ต่อเดือนไม่ต่ำกว่า 3,000 ริงกิต ต่อเดือน โดยประมาณ 30,000 บาท แต่เงื่อนไขและสิทธิสวัสดิการของการว่าจ้างงานในแต่ละบริษัท และตำแหน่งงานอาชีพมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่กล่าวถึงรายได้หรือค่าตอบแทนจากการทำงานระดับทักษะในประเทศมาเลเซียค่อนข้างสูงแล้วนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักยังเปรียบเทียบความแตกต่างของรายได้จากการทำงานระหว่าง ประเทศมาเลเซียและประเทศไทย ซึ่งเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งในการตัดสินใจทำงานในประเทศ มาเลเซียของผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังตัวอย่างที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่กล่าวว่า

“... จริง ๆ ไม่ได้เจาะจงว่า ต้องทำที่นี่ [มาเลเซีย] แต่ที่รู้ ๆ กันว่า ระดับเงินเดือนที่บ้านเรา จบปริญญาตรีเงินเดือนมันน้อย คือในความคิด มันอยู่ในระดับน้อย แล้วได้ยินรุ่นพี่ ว่าทำงานที่นี่ [มาเลเซีย] ระดับนี้ [ปริญญาตรี] ได้เงินเดือนตั้งสามสี่หมื่น เราก็โฮ เยอะ เราก็ดีใจและตื่นเต้น เลยสมัครไว้ พอได้ ก็ดีใจ” [นายชาพูติง, สัมภาษณ์]

“เงินเดือนที่บ้านเรา ต่ำมาก เจ็ดแปดพันเอง แล้วถ้าเท่านั้น ที่นี้จะกินอะไร ค่าครองชีพที่นี่ [มาเลเซีย] กับที่ไทย ก็ไม่ได้ต่างกันเยอะ” [นางนสิริน, สัมภาษณ์]

“เงินเดือนระดับปริญญาตรีที่ประเทศมาเลเซีย สามารถทำให้คนที่ เริ่มต้นทำงาน สามารถซื้อรถได้ ตั้งแต่เริ่มทำงานเดือนแรก แต่ถ้าทำงานที่ประเทศไทย ต้องคิดว่าเงินเดือนจะพอหรือไม่” [นางฟาติละ, สัมภาษณ์]

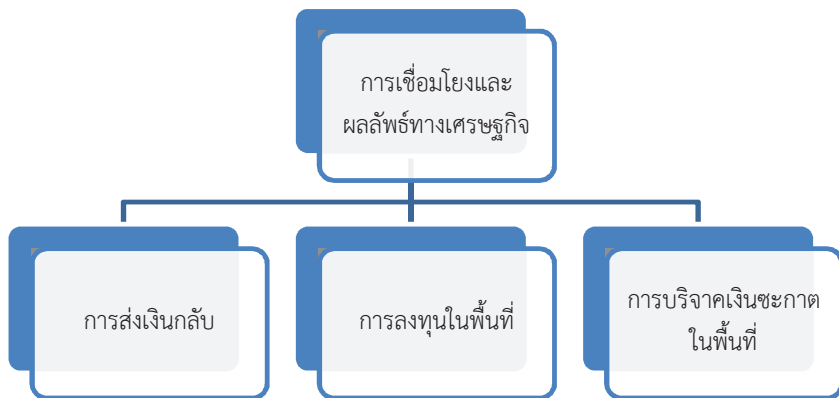
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่า การย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายู ระดับทักษะในประเทศมาเลเซียเป็นผลของการตัดสินใจกำไรขาดทุนของปัจเจกบุคคล เกี่ยวกับรายได้หรือค่าตอบแทนที่คาดหวังว่าจะได้รับจากทำงานในประเทศมาเลเซีย พวกเขาคาดหวังการหารายได้หรือค่าตอบแทนในประเทศมาเลเซียมีแนวโน้มที่สูงกว่ารายได้หรือค่าตอบแทนจากการทำงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เงื่อนไขหลักดันและเงื่อนไขดึงดูดทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะ ความแตกต่างของรายได้หรือค่าจ้างระหว่าง

ประเทศมาเลเซียที่เป็นถิ่นปลายทางและประเทศไทยที่เป็นถิ่นต้นทาง จึงมีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ตามแนวทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก ที่พิจารณาว่า การตัดสินใจย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศตั้งอยู่บนพื้นฐานของรายได้หรือค่าจ้างจากการทำงานในถิ่นปลายทาง เมื่อเปรียบเทียบกับถิ่นต้นทาง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจังหวัดนราธิวาสมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 16,773 บาท ในจังหวัดปัตตานี รายได้เฉลี่ย 20,199 บาท และจังหวัดยะลา รายได้เฉลี่ย 22,483 บาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระดับรายได้ของแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะที่ทำงานในประเทศมาเลเซียมีรายได้ต่อเดือนเพียง 1 คน มีระดับรายได้ค่อนข้างสูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนของจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งครอบครัว ซึ่งแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ทำงานในประเทศมาเลเซียมีรายได้ขั้นต่ำ ประมาณ 3,000 บาท ซึ่งเป็นรายได้ที่ค่อนข้างสูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.2 ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของการย้ายถิ่นแรงงานระดับทักษะ

รายได้จากการทำงานในต่างประเทศเป็นผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของแรงงานระดับทักษะ การทำความเข้าใจการเชื่อมโยงของผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศไทยในระดับจุลภาค สามารถพิจารณาจากการเชื่อมโยงของการนำรายได้จากการทำงานในประเทศมาเลเซียส่งกลับให้ครอบครัวในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อการบริโภคและอื่น ๆ ทั้งนี้ การศึกษาผลลัพธ์ของการย้ายถิ่นโดยทั่วไป พิจารณาจากประเด็นการส่งเงินกลับ แต่การศึกษาครั้งนี้พบว่า การส่งเงินกลับของแรงงานระดับทักษะไม่ได้เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมาเลเซียกับจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น แต่ยังมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศในรูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ การเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือการลงทุนในพื้นที่ และการบริจาคเงินชะกาต เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักไม่ได้ส่งเงินกลับให้ครอบครัวในถิ่นต้นทางเท่านั้น แต่แรงงานระดับทักษะมีการนำเงินรายได้ของตนเองมาใช้ในถิ่นต้นทางโดยตรง ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถสรุปแบบแผนการเชื่อมโยงผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะที่เกิดจากรายได้ที่ทำงานในประเทศมาเลเซียสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเด็นเกี่ยวกับการส่งเงินกลับ การเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือการลงทุน และ

การบริจาคเงินชะกาดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังรูปภาพที่ 1 แสดงการเชื่อมโยงของผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจชุมชนในระดับจุลภาคของแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะในประเทศมาเลเซียที่มีต่อจังหวัดชายแดนภาคใต้

รูปภาพที่ 1 แสดงการเชื่อมโยงและผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจชุมชน

4.2.1 การส่งเงินกลับให้ครอบครัวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การส่งเงินกลับเป็นการเชื่อมโยงระหว่างแรงงานย้ายถิ่นกับครอบครัวที่มีความผูกพันทางสังคมและวัฒนธรรม โดยโอนเงินจากประเทศปลายทางสู่ถิ่นต้นทาง (สุทธิพร บุญมาก, 2557; Rahman & Kwan Fee, 2012) การส่งเงินกลับเป็นการนำเงินรายได้จากการทำงานในต่างประเทศให้ครอบครัวในถิ่นต้นทาง ดังนั้น เงินที่ส่งกลับ จึงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจในถิ่นต้นทาง เนื่องจากเป็นแหล่งรายได้อย่างหนึ่งของครอบครัวในถิ่นต้นทาง เงินส่งกลับของแรงงานไทยเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ค่อนข้างมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นถิ่นต้นทางของแรงงานที่ไปทำงานในประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมาก ดังผลการศึกษาของ สุทธิพร บุญมาก (2557) ที่ศึกษาผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซียพบว่า มีผู้ประกอบการไทยส่งเงินกลับในจังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อยละ 67.3 โดยเฉลี่ยปีละ 60,015.87 บาทต่อปี ในขณะที่ การศึกษาเกี่ยวกับแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในประเทศมาเลเซียส่งเงินกลับให้ครอบครัว

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร้อยละ 86.9 โดยเฉลี่ยปีละ 69,478.26 บาทต่อปี (สุทธิพร บุญมาก, 2556) ทั้งนี้ การศึกษาเกี่ยวกับการส่งเงินกลับของผู้ย้ายถิ่นจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเทศมาเลเซียที่ผ่านมาพบว่า มีการส่งเงินกลับระหว่างผู้ย้ายถิ่นในประเทศมาเลเซียให้ครอบครัวในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ ความคาดหวังของแรงงานที่มีต่อเงินรายได้จากการทำงานในประเทศมาเลเซียที่มากกว่าในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งในการตัดสินใจไปทำงานในประเทศมาเลเซีย แรงงานต่างชาติดระดับทักษะมีรายได้ค่อนข้างสูงกว่าแรงงานต่างชาติดระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะ ซึ่งอาจมีการเชื่อมโยงและผลลัพธ์ต่อจังหวัดชายแดนใต้

การส่งเงินกลับของแรงงานระดับทักษะมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลในการศึกษาครั้งนี้ สามารถสรุปแบบแผนพฤติกรรมการส่งเงินกลับของแรงงานไทยระดับทักษะจากประเทศมาเลเซียให้ครอบครัวในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างน้อย 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การไม่ส่งเงินกลับ 2) การส่งเงินกลับแบบเป็นประจำ และ 3) การส่งเงินกลับแบบไม่เป็นประจำ เนื่องจากแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะที่ทำงานในประเทศมาเลเซียมีเงื่อนไขเกี่ยวกับครอบครัวในถิ่นต้นทางที่แตกต่างกัน จึงมีรูปแบบของการส่งเงินกลับที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) การไม่ส่งเงินกลับ การส่งเงินกลับเป็นการโอนย้ายเงินรายได้ของแรงงานระดับทักษะที่ทำงานในประเทศมาเลเซียให้ครอบครัวที่พำนักอาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ห่างไกลและเป็นสายความผูกพันระหว่างผู้ย้ายถิ่นกับผู้ไม่ได้ย้ายถิ่น เมื่อแรงงานระดับทักษะมีครอบครัวใหม่โดยการสมรสและพำนักอาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซียด้วยกัน แรงงานระดับทักษะ จึงมีแนวโน้มที่จะไม่ได้ส่งเงินกลับให้สมาชิกครอบครัวในถิ่นต้นทาง ถึงแม้ว่าแรงงานระดับทักษะมีสมาชิกครอบครัวถือกำเนิดในถิ่นต้นทาง เนื่องจากพวกเขามีพันธะความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูสมาชิกครอบครัวใหม่ในประเทศมาเลเซีย แรงงานระดับทักษะที่ไม่ได้ส่งเงินกลับในถิ่นต้นทางมีแนวโน้มเป็นผู้ที่มีสถานภาพสมรสแล้ว และมีสมาชิกในครอบครัวใหม่โดยแต่งงานพำนักอาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซียด้วยกัน ในขณะที่ ครอบครัวถือกำเนิดพำนักอาศัยอยู่ในถิ่นต้นทางมีแหล่งรายได้เป็นของตนเอง ทำให้แรงงานระดับทักษะไม่ส่งเงินกลับให้ครอบครัวถือกำเนิดในถิ่นต้นทาง ทั้งนี้ การส่งเงินหรือไม่ส่งเงินกลับจึงเป็นทางเลือกอย่างหนึ่ง โดยครอบครัวใหม่ที่แต่งงานและพำนักอาศัยในประเทศมาเลเซียเป็นเงื่อนไขของการไม่ส่งเงินกลับในถิ่นต้นทาง

“ไม่ได้ส่งเงินให้ที่บ้านเพราะต้องใช้จ่ายในการส่งลูกเรียนและใช้จ่ายในครอบครัว [ครอบครัวนี้คือครอบครัวใหม่ของตนเองที่มาเลเซีย]”
[นางพิรเดาส์, สัมภาษณ์]

“เราก็เก็บไว้ เดือนละ 5,000 บาท เงินของเรา ก็เก็บไว้เลยต่อเดือน ค่าชีวิตประจำวัน ค่าใช้จ่าย ค่าเช่าบ้าน ไม่ได้ให้ที่บ้าน แต่ก็มีช่วย ๆ บ้าง เพราะว่าเราทำงานที่นี่ เราก็ต้องมีเงินมากกว่าเขา เพราะมะเขาก็บอกว่าเขา มีรายได้อยู่ เงินเราให้เก็บไว้บ้าง ไว้ใช้ เผื่อยามที่จำเป็น ก็เก็บไว้เป็นประจำ”
[นางฮาฟาน, สัมภาษณ์]

2) การส่งเงินกลับแบบเป็นประจำ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักมีสมาชิกครอบครัวถือกำเนิดในถิ่นต้นทางที่ต้องดูแลในถิ่นต้นทาง สมาชิกครอบครัวถือกำเนิด ได้แก่ พ่อ แม่ และพี่น้อง แรงงานระดับทักษะจึงส่งเงินกลับให้ครอบครัวในถิ่นต้นทางเป็นประจำ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหรือการศึกษา เงินส่งกลับของแรงงานระดับทักษะเป็นสายใยของหน้าที่และความรับผิดชอบในการดูแลสมาชิกครอบครัวในถิ่นต้นทาง โดยสมาชิกครอบครัวถือกำเนิดโดยสายเลือดในถิ่นต้นทางที่ต้องพึ่งพาแหล่งรายได้จากแรงงานระดับทักษะเป็นเงื่อนไขของการส่งเงินกลับแบบเป็นประจำ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

“... ที่ส่งเงินให้ก็เป็นพ่อกับแม่ที่ไม่ทำงานแล้ว เป็นรายได้หลักๆ จากลูกๆ ทุกๆ คน ก็ส่งให้ทุกๆ เดือนค่ะ แต่รายได้ก็ไม่แน่นอน แต่ที่แน่นอนคือส่งให้ พ่อแม่ทุกคนอยู่แล้ว คนอื่นก็ส่ง แต่เราจะเป็นคนที่ทำให้มากที่สุด”
[นางนิสริน, สัมภาษณ์]

“เงินเดือนแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์จะให้ครอบครัว เป็นทุนการศึกษาของน้องที่เรียนอยู่ ก็ส่งเงินให้ที่บ้านเป็นประจำทุกเดือน”
[นางนุรีดา, สัมภาษณ์]

3) การส่งเงินกลับแบบไม่เป็นประจำ การมีสมาชิกครอบครัวถือกำเนิดพำนักอาศัยในถิ่นต้นทาง ในขณะที่สมาชิกครอบครัวถือกำเนิดมีแหล่งรายได้หลักจากการประกอบอาชีพของตนเอง ประกอบกับการไม่มีครอบครัวใหม่โดยการแต่งงานในถิ่นต้นทาง แรงงานระดับทักษะจึงไม่ได้ส่งเงินกลับให้ครอบครัวในถิ่นต้นทางอย่างเป็นประจำ แต่พวกเขาจะให้เงินรายได้แก่ครอบครัวเฉพาะกรณีที่เดินทางกลับถิ่นต้นทาง ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าแรงงานระดับทักษะมีอิสระในการส่งเงินกลับหรือไม่ส่งเงินกลับให้ครอบครัวในถิ่นต้นทาง การส่งเงินหรือไม่การส่งเงินกลับ จึงเป็นทางเลือกที่อิสระจากเงื่อนไขของการมีสมาชิกครอบครัวใหม่โดยการสมรส และครอบครัวถือกำเนิดที่อาศัยอยู่ในถิ่นต้นทาง ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

“เงินเดือนก็ให้ที่บ้าน คือผมก็ได้ส่งกลับทุกเดือน ที่บ้านเขาก็อยากให้ผมเก็บไว้มากกว่า แล้วผมก็ไม่ค่อยกลับ แต่เวลากลับไปก็เอากลับไปที่บ้านเหมือนรายอ⁵ [วันรายา] นี่ ผมกลับแล้วคิดว่าจะซื้อทองให้ที่บ้านสักหนึ่งบาท แม่ก็บอกว่าซื้อเอาไว้ก็ดี พอตีว่าทองมันก็ถูกอยู่ไปตุมาแล้ว เลยคิดว่าจะซื้อแล้วแม่ก็บอกว่า ถ้าเกิดแต่งงานก็เอานี้แหละไปขาย” [นายอิสมะแอ, สัมภาษณ์]

“ส่วนใหญ่ที่บ้านก็ให้เวลาที่กลับรายอ [วันรายา] แต่ไม่ถึงกับทุกเดือน ส่วนใหญ่ก็เก็บ ๆ แล้วพอรายอ [วันรายา] ก็เอากลับไปให้มากกว่า” [นายซาฟุดิง, สัมภาษณ์]

การส่งเงินกลับไม่ได้เป็นเพียงแค่การโอนย้ายเงินจากแรงงานระดับทักษะในประเทศมาเลเซียให้สมาชิกครอบครัวในถิ่นต้นทาง แต่การส่งเงินกลับเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างแรงงานในถิ่นปลายทางกับครอบครัวในถิ่นต้นทาง แรงงานระดับทักษะโอนย้ายเงินรายได้จากการทำงานในประเทศมาเลเซียให้ครอบครัวที่ไม่ได้ย้าย

⁵ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เรียก “รายอ” “ฮารีรายอ” หรือ “วันรายา” หมายถึงวันตรุษของชาวมุสลิม โดยในรอบปีหนึ่ง มีวันรายา 2 ครั้ง ได้แก่ 1) อีดิลฟิตรี โดยตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ เดือนเชาวาล ซึ่งเป็นเดือน 10 ตามปฏิทินอิสลาม ซึ่งเป็นวันออกบวช และ 2) อีดิลอัฎฮา โดยตรงกับวันที่ 10 เดือน ชุลฮิจญะ หรือตรงกับเดือน 12 ของปฏิทินอิสลาม ซึ่งเป็นการฉลองวันออกฮัจญ์

ถิ่นในถิ่นต้นทาง เงินรายได้ที่แรงงานระดับทักษะส่งกลับให้ครอบครัวในถิ่นต้นทาง จึงเป็นสัญลักษณ์ของความผูกพันที่ห่างไกลระหว่างแรงงานระดับทักษะในถิ่นปลายทาง ให้ครอบครัวในถิ่นต้นทาง ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า แรงงานระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบการส่งเงินกลับให้ครอบครัวในถิ่นต้นทางอย่างน้อย 3 รูปแบบ คือ การไม่ได้ส่งเงินกลับ การส่งเงินกลับแบบเป็นประจำ และการส่งเงินกลับแบบไม่ประจำ ภายใต้เงื่อนไขของการมีสมาชิกครอบครัวในถิ่นต้นทางและครอบครัวในถิ่นต้นทางพึ่งพาแหล่งเงินรายได้จากแรงงานระดับทักษะในถิ่นปลายทาง

การมีสมาชิกครอบครัวพำนักอาศัยอยู่ในถิ่นต้นทางเป็นสะพานที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้เกิดการส่งเงินกลับ ในขณะที่ การพึ่งพาแหล่งเงินรายได้จากแรงงานระดับทักษะเป็นเหตุผลของการส่งเงินกลับเป็นประจำหรือไม่ประจำให้ครอบครัวในถิ่นต้นทาง ครอบครัวในถิ่นต้นทางต้องพึ่งพาแหล่งเงินรายได้หลักของแรงงานระดับทักษะ ทำให้แรงงานระดับทักษะต้องส่งเงินกลับให้ครอบครัวในถิ่นต้นทางเป็นประจำเพื่อเลี้ยงดูสมาชิกครอบครัว หากครอบครัวในถิ่นต้นทางมีแหล่งรายได้หลักของตนเอง แรงงานระดับทักษะจึงไม่ต้องส่งเงินกลับให้ครอบครัวในถิ่นต้นทางเป็นประจำ เพียงแต่ส่งเงินกลับในบางครั้งตามความเหมาะสม โดยเฉพาะการเดินทางกลับบ้านช่วงวันรายาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น การที่แรงงานระดับทักษะมีเงินรายได้จากการทำงานในประเทศมาเลเซียจำนวนมาก จึงไม่ได้หมายความว่ามีการส่งเงินกลับให้ครอบครัวในถิ่นต้นทางจำนวนและสัดส่วนมากตามไปด้วย

4.2.2 การลงทุนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

Ahlburg & Brown (1998) ศึกษาผู้ย้ายถิ่นในประเทศออสเตรเลียพบว่า ความเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือความคาดหวังของการเป็นเจ้าของทรัพย์สินในประเทศต้นทางมีแนวโน้มให้ผู้ย้ายถิ่นเดินทางกลับประเทศต้นทาง นอกจากนั้น การศึกษาผู้ย้ายถิ่นเม็กซิโกของ Durand, Kandel, Parrado & Massey (1996) พบว่า ผู้ย้ายถิ่นที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินในประเทศเม็กซิโกส่งเงินกลับประเทศมากกว่าผู้ย้ายถิ่นที่ไม่มีทรัพย์สิน ในขณะที่ การศึกษาของ Balambigai Balakrishnan (2013) พบว่า แรงงานอินโดนีเซียที่ทำงานในประเทศมาเลเซียครึ่งหนึ่งมีทรัพย์สินในประเทศอินโดนีเซีย ได้แก่ ที่ดิน บ้าน และธุรกิจ ประกอบกับแรงงานย้ายถิ่นแบบชั่วคราวมีบ้านของตนเองในประเทศอินโดนีเซียมากกว่าแรงงานย้ายถิ่นแบบถาวร ในขณะที่ผู้ย้ายถิ่นอินโดนีเซียที่มีสถานภาพเป็นผู้ตั้งถิ่นฐาน

แบบถาวรซึ่งมีฐานะเป็นชาวต่างชาติในประเทศมาเลเซียมีการซื้อทรัพย์สินในประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้ นอกจาก การส่งเงินกลับให้ครอบครัวในจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักยังนำเงินรายได้ส่วนหนึ่งไปทำงานในประเทศมาเลเซีย มาลงทุนเพื่อเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้โดยตรง การใช้เงินรายได้ที่มาจากการทำงานในประเทศมาเลเซียเพื่อซื้อทรัพย์สินหรือสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทยนั้น เป็นการโอนย้ายทางเศรษฐกิจจากประเทศมาเลเซียสู่ประเทศไทย ซึ่งเป็นผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียรูปแบบหนึ่ง ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ พบว่า

“ซื้อพวกที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ในเมืองไทย ซื้อเพื่อไว้ใช้ประกอบอาชีพ ในอนาคตเผื่ออยากกลับไปอยู่เมืองไทย ตอนแรก ๆ กะว่า จะเอาไว้เปิดร้าน ซื้อที่ดินแถว ๆ สงขลาไว้ ไกลตำนานาวี ฟังซื้อตอนปีนี่เอง เป็นสมบัติชิ้นแรกเลย” [นางสาวมอริฟะห์, สัมภาษณ์]

“... ที่ดินซื้อ ที่ดินบ้านจัดสรร เขาจะทำบ้านจัดสรร เราซื้อผ่อนอยู่ 700 กว่าตารางเมตร เราซื้อจากแผนที่ดูแผนที่แปลง เราคิดว่าดี เราเลยเอา ซื้อมาตารางเมตร ละ 1,725 บาท [คิดเป็นเงิน 1,207,500บาท] ที่อยู่หลัง บิ๊กซีปัตตานี เราก็ซื้อที่อย่างเดียว แล้วเราต้องการบ้านแบบไหน เราก็ออกแบบเองเลย ซื้อที่อย่างเดียว ก็ทยอยกันสร้างบ้าน” [นางนุรมา, สัมภาษณ์]

นอกจาก การนำเงินรายได้หรือเงินสะสมของแรงงานระดับทักษะมาซื้อ อสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้แล้ว ผลการศึกษาพบว่า มีการนำเงินรายได้หรือเงินสะสมส่วนหนึ่งมาฝากบัญชีธนาคารพาณิชย์หรือสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การนำเงินรายได้จากการทำงานในประเทศมาเลเซียมาฝากไว้ในสถาบันการเงินในประเทศไทยถือว่าเป็นการโอนย้ายทางเศรษฐกิจจากประเทศมาเลเซียสู่ประเทศไทย ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของผลลัพธ์การย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียรูปแบบหนึ่ง ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ พบว่า

“เงินเดือนแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรก 40 เปอร์เซ็นต์ เอาไว้ใช้จ่ายส่วนตัวในชีวิตประจำวัน ส่วนที่สอง ประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์จะให้ครอบครัว และส่วนที่สาม ก็ประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ เป็นเงินเก็บ . . . เงินเก็บนี้เก็บไว้ที่ประเทศไทย ฝากธนาคารที่ไทย” [นางสาวนุริดา, สัมภาษณ์]

“ก็เก็บในบัญชีธนาคารมาเลย์ที่นี่ เพราะเขา [บริษัทนายจ้าง] จ่ายเงินเดือนโดยการโอนเข้าบัญชีที่นี่ และมีบัญชีในไทยแต่เป็นของสหกรณ์ค่ะ เงินเก็บครึ่งหนึ่งฝากไว้ที่นี่ นะคะ อีกครึ่งก็อยู่ที่สหกรณ์ที่ปัตตานี เป็นสหกรณ์ในระบบอิสลาม” [นางสาวซัลวาตีร์, สัมภาษณ์]

นอกจาก การซื้อสังฆาริมทรัพย์ และบัญชีเงินฝากในสถาบันการเงินแล้ว แรงงานระดับทักษะมีการนำเงินรายได้หรือเงินเก็บส่วนหนึ่งมาซื้อทรัพย์สินในรูปแบบอื่น ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การซื้อทองคำรูปพรรณ รถยนต์ และรถจักรยานยนต์ การนำเงินรายได้จากการทำงานในประเทศมาเลเซียมาซื้อทรัพย์สินต่าง ๆ ในประเทศไทย เป็นการโอนย้ายทางเศรษฐกิจจากประเทศมาเลเซียสู่ประเทศไทยเช่นกัน ซึ่งถือว่าเป็นการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของผลลัพธ์การย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ พบว่า

“ . . . ขึ้นอยู่กับค่าเงิน ถ้าเกิดว่า มีเงินให้แลกที่ไม่ขาดทุน ก็จะแลกเปลี่ยนหนึ่งของเงินเดือน สมบัติก็จะมีซื้อทอง ซื้ออะไรบ้าง” [นางสาวผิยะ, สัมภาษณ์]

“เราได้เงินเสร็จ ก็จะไม่เก็บเงิน เพราะเก็บไม่เป็น ก็จะเอาไปซื้อทองที่เมืองไทย แล้วก็ฝากไว้ที่แม่” [นางฮาฟาน, สัมภาษณ์]

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักอาจกล่าวได้ว่า นอกจากการส่งเงินกลับให้ครอบครัวในถิ่นต้นทางแล้วนั้น ยังมีการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้รูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ การนำเงินมาซื้อสังฆาริมทรัพย์ การฝากเงินในสถาบันการเงิน

และ การซื้อทรัพย์สินในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ เงินรายได้จากการไปทำงานมาเลเซียของแรงงานระดับทักษะไม่ได้ให้ครอบครัวในถิ่นต้นทางเท่านั้น แต่แรงงานระดับทักษะมีการนำเงินรายได้ของตนเองไปใช้ในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งเป็นการโอนย้ายทางเศรษฐกิจจากประเทศมาเลเซียสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้เช่นกัน และเป็นผลลัพธ์ของการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของการย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศ

4.2.3 การบริจาคมูลค่าเงินในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

นอกจากผลลัพธ์ของการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของแรงงานระดับทักษะที่ทำงานในประเทศมาเลเซียที่มีต่อจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว การศึกษาค้นคว้าพบว่า แรงงานระดับทักษะยังมีการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระดับชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากแรงงานระดับทักษะมีการนำเงินรายได้จากการทำงานในประเทศมาเลเซียมาบริจาคมูลค่าเงินในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ พวกเขาสามารถทำการชะกาดผ่านองค์กรในประเทศมาเลเซีย แต่พวกเขาบางส่วนเลือกทำการชะกาดหรือการบริจาคมูลค่าเงินส่วนหนึ่งของรายได้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แรงงานระดับทักษะทำชะกาดตามหลักศาสนาประจำปี เช่น สร้างมัสยิด ปรับปรุงมัสยิด ช่วยสงเคราะห์เด็กกำพร้า ช่วยเหลือผู้ยากไร้ และผู้คนที่ด้อยโอกาสในชุมชน การบริจาคมูลค่าเงินเป็นการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระดับชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างแรงงานระดับทักษะกับชุมชนในถิ่นต้นทางโดยตรง ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์

“... จ่ายเงินชะกาดที่ประเทศไทย เพราะพิจารณาแล้วว่าองค์กรที่ขอสนับสนุนด้านการเงินที่ประเทศมาเลเซีย สามารถไปขอสนับสนุนกับสถานที่ต่าง ๆ จำนวนมาก และมีผู้สนับสนุนจำนวนมาก จึงคิดว่าสนับสนุนให้ประเทศไทยดีกว่า กลับไปช่วงงานฮารีรายอ [วันรายา] จะให้คนที่บ้าน พิจารณาดูว่ามีคนที่เขามีความลำบากจริง ๆ หรือไม่ และจะสนับสนุนให้คนกลุ่มนี้”
[นางฟาติละ, สัมภาษณ์]

“... แต่ชะกาด ผมจ่ายที่ไทย ผมคิดเองว่าต้องจ่ายชะกาดเท่าไร ผมเอาเงินไปให้ครอบครัวผม เช่น ลูกพี่ลูกน้อง เพราะครอบครัวผม มีอีกหลายคน ที่ยังลำบาก และก็ให้มัสยิด ให้ไม่มากแต่ก็ให้ และให้เป็นทุนการศึกษาให้หลาน ให้ลูกที่กำลังป่วยอยู่” [นายฟารฮัน, สัมภาษณ์]

5. สรุปและอภิปรายผล

เงินรายได้จากการทำงานในประเทศมาเลเซียเป็นผลลัพธ์ที่แรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะคาดหวังที่จะได้รับจากทำงานในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากตำแหน่งงานอาชีพในระดับทักษะเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในประเทศมาเลเซีย ทำให้แรงงานระดับทักษะมีรายได้ค่อนข้างสูง ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 3,000 ริงกิต ต่อเดือนตามกฎหมายมาเลเซีย (สุทธิพร บุญมาก, 2562) ความแตกต่างทางระดับการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศมาเลเซียกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์นีโอคลาสสิกที่อธิบายว่าการย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศจากประเทศถิ่นต้นทางที่มีระดับรายได้ต่ำย้ายถิ่นไปถิ่นปลายทางที่มีระดับรายได้สูงกว่า (Todaro, 1969; ดุษฎี อายุวัฒน์, 2562) ทั้งนี้ ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะที่ทำงานในประเทศมาเลเซีย มีการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างน้อย 3 รูปแบบ ได้แก่ การส่งเงินกลับ การลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สิน และการบริจาคเงินชะกาด การส่งเงินกลับให้ครอบครัวในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมาเลเซียกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านการส่งเงินให้ครอบครัวเพื่อใช้จ่ายในชุมชน ซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากการส่งเงินกลับแล้ว ยังมีการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านการลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การซื้อที่ดิน การฝากเงินในบัญชีธนาคาร และการซื้อทรัพย์สินต่าง ๆ รวมถึงการบริจาคเงินชะกาดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ การเชื่อมโยงผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างถิ่นปลายทางและประเทศต้นทางของแรงงานระดับทักษะทั้ง 3 รูปแบบเป็นผลสืบเนื่องมาจากการย้ายถิ่นแรงงานไทยระดับทักษะในถิ่นปลายทางสู่ถิ่นต้นทาง ซึ่งการย้ายถิ่นแรงงานไทยระดับทักษะถือว่าเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกรูปแบบหนึ่ง ไม่เฉพาะมีผลต่อปัจเจกบุคคล และครอบครัว

การวิเคราะห์ผลลัพธ์และการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของการย้ายถิ่นแรงงานไทยระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้กับประเทศมาเลเซียนั้นพบว่า ไม่ได้มีเพียงการส่งเงินกลับของแรงงานไทยระดับทักษะให้ครอบครัวในจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น แต่ยังมีรูปแบบการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจอีก 2 รูปแบบ คือ การลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการบริจาคเงินสงเคราะห์ชะกาตในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจทั้งสองนี้เป็นการเชื่อมโยงโดยตรงของแรงงานไทยระดับทักษะกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ การส่งเงินกลับให้ครอบครัวในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเชื่อมโยงและผลลัพธ์ทางบวกที่สำคัญที่มีต่อบุคคลที่อยู่ห่างไกลในถิ่นต้นทางของแรงงานไทยระดับทักษะ อย่างไรก็ตาม การเชื่อมโยงดังกล่าวก็ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรูปแบบของการลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สิน และการบริจาคเงินชะกาตในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงและผลลัพธ์ทางบวกที่สำคัญที่มีต่อเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกรูปแบบหนึ่งในที่นี้ อาจกล่าวได้ว่า การย้ายถิ่นแรงงานไทยระดับทักษะของคนไทยเชื้อสายมลายูระหว่างจังหวัดชายแดนภาคใต้กับประเทศมาเลเซียมีประโยชน์ต่อจังหวัดชายแดนภาคใต้ประเทศไทย เช่นเดียวกับที่ Freitas, Levatino & Pécoud (2012) กล่าวว่า การย้ายถิ่นระดับทักษะก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางบวกต่อประเทศต้นทางในมิติของผลลัพธ์ของการส่งเงินกลับ (Remittances) ของผู้ย้ายถิ่นระดับทักษะที่มีต่อการพัฒนาของประเทศต้นทาง

ผลการศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นว่าการย้ายถิ่นแรงงานไทยระดับทักษะมีประโยชน์ต่อประเทศต้นทางไม่เฉพาะการส่งเงินกลับเท่านั้น แต่ยังมีผลประโยชน์ทางบวกในมิติเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์และการลงทุน รวมถึงการบริจาคเงินชะกาตตามหลักศาสนาอิสลามที่มีต่อเศรษฐกิจในประเทศต้นทางที่แรงงานระดับทักษะนำเงินรายได้จากการทำงานในถิ่นปลายทางมาใช้ในถิ่นต้นทางโดยตรง ในขณะที่ การส่งเงินกลับเป็นการใช้เงินจากการย้ายถิ่นโดยผ่านครอบครัวของแรงงานระดับทักษะในถิ่นต้นทาง การย้ายถิ่นแรงงานระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาใหม่ของการย้ายถิ่นระดับทักษะในทางบวก คือ “Brain Gain” ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์หรือผลลัพธ์ทางบวกหรือผลกำไรที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากการย้ายถิ่นระดับทักษะที่มีต่อประเทศต้นทาง ซึ่งประเทศต้นทางได้รับหรือมี (Gain) มากกว่าการไหลออก (Drain) ในกรณีนี้ การย้ายถิ่นแรงงานไทยระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้

ไปทำงานในประเทศมาเลเซีย จึงไม่ได้เป็นการสูญเสียของประเทศไทยหรือประเทศต้นทาง เพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นการไหลเวียน หรือหมุนเวียนไป ๆ มา ๆ ของแรงงานระดับทักษะ ภายในตลาดแรงงานโลก แรงงานระดับทักษะในระดับปัจเจกบุคคลเป็นผู้ที่มีบทบาทในการ เป็นผู้กระทำการ (Freitas, Levatino & Pécoud, 2012) ดังนั้น การย้ายถิ่นแรงงานไทย ระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งของความต้องการ ความเป็นอยู่ที่ดีของแรงงานระดับทักษะ ซึ่งนำไปสู่สิทธิของบุคคลในการย้ายถิ่นระหว่าง ประเทศ และเป็นความสนใจของรัฐบาลไทยที่ควรพิจารณาว่า แรงงานระดับทักษะในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ไปทำงานในประเทศมาเลเซียเป็นสิทธิของแรงงานระดับทักษะที่ต้องการ ย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศ การพิจารณาว่าการย้ายถิ่นแรงงานไทยระดับทักษะในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ไปทำงานในประเทศมาเลเซียไม่ได้เป็นปัญหาของรัฐบาลไทยที่ต้องแก้ไข ปัญหาการย้ายถิ่นแรงงานระดับทักษะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในทางตรงกันข้าม การย้ายถิ่นแรงงานระดับทักษะเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ซึ่งสามารถนำไปกำหนดกรอบแนวคิดในการสนับสนุนและส่งเสริมการย้าย ถิ่นแรงงานระดับทักษะในกรอบแนวคิด 3 ฝ่าย คือ ประเทศต้นทาง ถิ่นปลายทาง และ ผู้ย้ายถิ่นแรงงานระดับทักษะ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการย้ายถิ่นแรงงาน ระดับทักษะระหว่างประเทศ

สรุปได้ว่าการย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะมีการเชื่อมโยงและ ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจต่อจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งในระดับครอบครัวและสังคม ผลลัพธ์ ของการย้ายถิ่นแรงงานระดับทักษะมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งระดับจุลภาคและมหภาค ไม่เฉพาะประเด็นการส่งเงินกลับให้ครอบครัวในถิ่นต้นทาง เท่านั้น แต่ยังมีเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจโดยตรงจากแรงงานระดับทักษะ ได้แก่ การลงทุน และการบริจาคเงินชะกาตในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถึงแม้ว่าการตัดสินใจเคลื่อนย้ายแรงงาน ระดับทักษะเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล แต่ผลลัพธ์และการเชื่อมโยงของการย้ายถิ่นแรงงาน ระดับทักษะมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในถิ่นต้นทาง รัฐบาลไทยควรส่งเสริมและ สนับสนุนการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของแรงงานระดับทักษะให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะ การบริจาคชะกาตในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อให้ผู้ย้ายถิ่นกลุ่มนี้ได้ทำการ บริจาคชะกาตตามหลักศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้น เช่น การบริจาค ให้มัสยิด เด็กกำพร้า คนยากจน คนชรา ทั้งนี้ ประเทศไทยยังไม่มีองค์กรที่จัดการบริจาค

ชะกาดตามหลักศาสนาอิสลามโดยเฉพาะ หากมีหน่วยงานของรัฐบาลหรือชมรมของผู้ย้ายถิ่นคนไทยเชื้อสายมลายูร่วมกันบริจาคชะกาดในประเทศมาเลเซีย เพื่อนำเงินชะกาดมาพัฒนาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามหลักศาสนาอิสลามจะทำให้มีการเชื่อมโยงผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจต่อการพัฒนาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มากยิ่งขึ้น

6. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้มาจากการวิจัยเรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานไทยระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปทำงานในมาเลเซีย (RDG5610014) โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ (ฝ่าย 1) ผู้เขียนขอขอบคุณหน่วยวิจัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อพัฒนาสังคมในภาคใต้ของประเทศไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ

7. เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2556*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- คำนวน นวลสนอง, นิสากร กล้านรงค์ และมูหำหมัด สาเลบิง. (2552). พัฒนาการและแนวโน้มการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซีย. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 3(2), 77-97.
- ดุซงญอ อยุวัฒน์. (2562). *ศาสตร์และวิธีวิทยาการศึกษาการย้ายถิ่นของประชากร*. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- พรพันธุ์ เขมคุณาคัย และศุภรัตน์ พิณสุวรรณ. (2552). “ผู้หญิง” มลายูมุสลิมชายแดนใต้: แรงงานรับจ้างนอกระบบในประเทศมาเลเซีย. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 3(2), 122-140.
- พัชรวัลย์ วงศ์บุญสิน. (2552). *การย้ายถิ่น: ทฤษฎีและความเป็นไปในเอเชีย*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประชากรศาสตร์.
- สุทธิพร บุญมาก. (2552). พัฒนาการนโยบายแรงงานต่างชาติของรัฐบาลมาเลเซีย. *วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 3(2), 153-175.

- สุทธิพร บุญมาก. (2554). บทบาทของเครือข่ายการย้ายถิ่นของแรงงานคนไทยเชื้อสายมลายูในร้านต้มยำประเทศมาเลเซีย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 28(1), 101-123._
- สุทธิพร บุญมาก. (2555). การจัดการแรงงานข้ามชาติ: กรณีศึกษานโยบายของประเทศไทยและมาเลเซีย. *วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 1-13, (1)25 .
- สุทธิพร บุญมาก. (2556). การส่งเงินกลับบ้าน: แรงงานไทยเชื้อสายมลายูในประเทศมาเลเซีย. *วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 26(1), 74-94.
- สุทธิพร บุญมาก. (2557). การส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศไทยมาเลเซีย. *วารสาร BU Academic Review*, 13(2), 72-80.
- สุทธิพร บุญมาก. (2562). นโยบายการย้ายถิ่นระหว่างประเทศของแรงงานชาวต่างชาติระดับทักษะ: กรณีศึกษาการเข้าเมืองและว่าจ้างงานของประเทศไทยมาเลเซีย. *MFU Connexion*, 8(1), 258-299.
- สุทธิพร บุญมาก และมูหำหมัด สาแลบิง. (2560). การเคลื่อนย้ายแรงงานชาวไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้สู่ประเทศไทยมาเลเซีย. *วารสารราชพฤกษ์*, 15(2), 1-8
- สุทธิพร บุญมาก และมูหำหมัด สาแลบิง. (2562). ความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นเงื่อนไขต่อการย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศ: แรงงานไทยเชื้อสายมลายูระดับทักษะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้สู่ประเทศไทยมาเลเซีย. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 12(5), 1124-1139.
- อารี จำปากล้วย. (2558). ความหลากหลายในการย้ายถิ่นของมุสลิมสามจังหวัดภาคใต้: ใครไปมาเลเซียและใครไปที่อื่น ใน อารี จำปากล้วย, ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ และ กาญจนา ตั้งชลทิพย์ (บรรณาธิการ) *ประชากรและสังคม 2558* (หน้า.165-181). นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Ahlburg, D. A. & Brown, R. P. (1998). Migrants Intentions to Return Home and Capital Transfers: A Study of Tongans and Samoans in Australia. *The Journal of Development Studies*, 35(2), 125-151.

- Balambigai Balakrishnan (2013). *Circular Migration of Indonesian Low-Skilled Labour Migrants to Peninsular Malaysia: Patterns, Causes and Consequences*. (Ph.D. thesis) School of Social Sciences, University of Adelaide.
- Durand, J., Kandel, W., Parrado, E. A. & Massey, D. S. (1996). International Migration and Development in Mexican Communities. *Demography*, 33(2), 249-264.
- Freitas, A., Levatino, A. & **Pécoud** A. (2012). Introduction: New Perspectives on Skilled Migration. *Diversities*, 14(1), 1-7.
- Kanapathy, V. (2008). Malaysia. *Asian and Pacific Migration Journal*, 17(3-4), 335-347.
- Kaur, A. (2010). Labour Migration Trends and Policy Challenges in Southeast Asia. *Policy and Society*, 29(4), 385-397.
- Rahman, M. & Kwan Fee, L. (2012). Towards Sociology of Migrant Remittances in Asia: Conceptual and Methodological Challenges. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 38(4), 37-41.
- Todaro, M. P. (1969). A Model of Labor Migration and Urban Unemployment in Less Developed Countries. *The American Economic Review*, 59(1), 138-148.